

ביאור בדרך אפשר

1 בין פסוקי 'שופרות' בתפילת מוסף של ראש השנה אומרים את הפסוק הבא
 2 בישיבה:
 3 וְהָיָה¹ בַּיּוֹם הַהוּא בְּיוֹם הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה לְבוֹא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
 4 וּבָאוּ הַיְהוּדִים הַאוֹבְדִים בְּגוֹלוֹת פְּאָרְץ אֲשׁוּר וְהַנְּדָחִים פְּאָרְץ
 5 מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, וַיִּמְדִּיק
 6 הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, וַיִּמְדִּיק
 7 אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן (בְּהַמְאָמֵר
 8 דְּבוּר־הַמִּתְחִיל הַפּוֹתָח בַּפְּסוּק זֶה
 9 שֶׁבִ'לְקוּטֵי תוֹרָה² ספר מאמריו
 10 על חומשים ויקרא-במדבר-דברים
 11 והמועדים החלים בתקופה זו של
 12 השנה) מֵה שִׁפְתוֹב בְּשׁוֹפָר
 13 גָּדוֹל, מֵהִי הַמַּעֲלָה וְהִיתְרוֹן
 14 דְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְהָיָה לְכַאוּרָה הַעֵיִק
 15 הוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר וְלֹא הַגּוֹדֵל שֶׁל
 16 הַשּׁוֹפָר; גַּם צְרִיף לְהִבִּין (כְּמוֹ
 17 שֶׁמְדִיק וְשׂוֹאֵל בְּהַמְשָׁף
 18 הַמְאָמֵר³ בִּלְקוּטֵי תוֹרָה/ לֹאדְמוֹר
 19 הַזֶּקֶן) מֵה שִׁפְתוֹב יִתְקַע סֶתֶם
 20 וְלֹא נֶאֱמַר מִי הוּא הַתּוֹקֵעַ?
 21 וְאֲדָמוֹר הַמְאָמֵר⁴ בְּנוֹ מִמֶּלֶךְ
 22 מְקוּמוֹ שֶׁל אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן מוֹסִיף
 23 עוֹד דְּיוֹק שְׂאֵלָה בְּנֹה, שֶׁנֶּאֱמַר
 24 יִתְקַע, דְּלִשׁוֹן יִתְקַע מוֹרָה
 25 שִׁיִּתְקַע מַעֲצָמוֹ כִּאִילוֹ אִין מִי
 26 שְׁתוֹקֵעַ בְּשׁוֹפָר, וְצִרִיף לְהִבִּין מֵה
 27 מִשְׁמַעוֹת הַדְּבָרִים?
 28 וְנִקְוֶדֶת הַבְּאוּר (בְּהַדְּרוּשִׁים⁵
 29 בְּמֵאמְרֵי הַחֲסִידוֹת הַנוֹכְרִים, שֶׁל
 30 אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן וְאֲדָמוֹר הַמַּמְצֵעִי)
 31 הִיא, דְּהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל
 32 הַשּׁוֹמְעִים אֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁעַל-יְדֵי
 33 שׁוֹפָר סֶתֶם שְׂאֵינוֹ 'שׁוֹפָר גָּדוֹל'
 34 הוּא רַק לְאֵלָה שֶׁהֵם בְּקָרוֹב
 35 קָצֵת וְאִילוֹ הַרְחוּקִים לֹא מִתְעוֹרְרִים
 36 מִתְקִיעָה זוֹ, וּבִכְדֵי לְעוֹרֵר אֶת
 37 הַאוֹבְדִים בְּפְאָרְץ אֲשׁוּר
 38 וְהַנְּדָחִים בְּפְאָרְץ מִצְרַיִם שֶׁגַּם
 39 הֵם הַנִּמְצָאִים בְּמִרְחָקִים יִתְעוֹרְרוּ

לְצֵאת מֵהַגְּלוּת הַרְחוּקָה בְּהֵם נִמְצָאִים לְבוֹא לִירוּשָׁלַיִם
 וְלְהִשְׁתַּחֲוֹת לַה', הוּא עַל-יְדֵי שׁוֹפָר גָּדוֹל, דוּקָא, כִּפִּי שִׁתְּבָאֵר
 לְהֵלֵךְ.
 וּבִכְדֵי לְבָאֵר הָעֵילוּי הַמַּעֲלָה וְהִיתְרוֹן דְּשׁוֹפָר גָּדוֹל שְׁיִהְיָה
 לְעֵתִיד-לְבָא, בְּגֵאוּלָּה הַשְּׁלִימָה
 מִקְדָּיִם אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן, וְכֵן אֲדָמוֹר
 הַמַּמְצֵעִי בְּהַמְאָמֵר⁶ בְּאוּר עֲנִין
 הַתּוֹכֵן הַפְּנִימִי שֶׁל שׁוֹפָר דְּרֹאשׁ-
 הַשָּׁנָה (עַכְשָׁיו בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת, לְפָנֵי
 הַגְּאוּלָּה), דְּעַל-יְדֵי שְׁיִשְׂרָאֵל
 תּוֹקֵעִין בְּשׁוֹפָר, שְׁהִיא
 הַצִּעֲקָה קְרִיָּאָה לְהִתְקַרֵּב לְאַלּוֹקוֹת
 דְּפְנִימִיּוֹת וְעוֹמֵק הַלֵּב
 שֶׁלְמַעַל מֵהַשְּׂכָל וְהַחֲבִנָה, וְלִכֵּן
 הִיא נַעֲשִׂית עַל יְדֵי תְקִיעָה בְּשׁוֹפָר בְּקוֹל
 פְּשוּט (וְלֹא בְּדִיבּוּר שֶׁמִּבְטָא תּוֹכֵן
 שְׂכִלִי וְלֹא בְּכִלֵי נְגִינָה הַמְּפִיקִים קִלּוֹת
 מִיּוֹחָדִים) עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁף
 פְּנִימִיּוֹת הַלֵּב דְּלְמַעַל עֲנִין
 הַעוֹמֵק וְהַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הַלֵּב לְמַעַל
 בְּאַלּוֹקוֹת כְּבִיכּוֹל, שְׁהוּא רְצוֹן
 הָעֵלְיוֹן שֶׁלְמַעַל מֵהַחֲכָמָה
 הַעֲלִיּוּנָה, בְּרוּגְמַת מַעֲלָה הַצִּעֲקָה
 מִעוֹמֵק הַלֵּב הַמִּבְטָאֵת רְצוֹן לְהִתְקַרֵּב
 לְאַלּוֹקוֹת בִּיחּוּס לְהַבְנִיחָה וְהַשְּׂגָה בְּעִינֵי
 אֲלּוֹקוֹת.
 וְעַל זֶה עַל הַהִתְעוֹרְרוֹת הַמִּיּוֹחָדֶת
 שֶׁנִּפְעֵלָת עַל יְדֵי תְקִיעַת שׁוֹפָר וִישׁ לָהּ
 הַשְּׁפָעָה עַל פְּנִימִיּוֹת הַלֵּב הַמַּחְבֵּרֶת אֶת
 הָאָדָם עִם הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁלְמַעַל, רְצוֹן
 הָעֵלְיוֹן, נֶאֱמַר⁷ בְּנִבְאוֹת זְכַרְיָה (וְגַם)
 פְּסוּק זֶה הוּא מִפְּסוּקֵי 'שׁוֹפְרוֹת' וְאֵד'
 הַזֶּה בְּשׁוֹפָר יִתְקַע, וְהַמְשַׁמְעוֹת
 הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל הַפְּסוּק הִיא דְּכְמוֹ
 שִׁתְקִיעַת שׁוֹפָר דְּהָאָדָם הִיא,
 כְּאִמּוֹר, הַצִּעֲקָה דְּפְנִימִיּוֹת הַלֵּב
 הַמִּבְקֵשׁ לְהִתְקַרֵּב לְאַלּוֹקוֹת, עַל-
 דְּרָף-זֶה הוּא לְמַעַל, דְּעֲנִין
 תְּקִיעַת שׁוֹפָר הוּא הַמְשַׁכַּת

בס"ד. יום ב' רראש השנה
 ה'תשכ"ח*

(* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא לאור בקונטרס ראש השנה - תשנ"ב. 1) ישע"י כז, יג. והוא מפסוקי שופרות דר"ה. 2) דרושים לר"ה נח, א ואילך. וראה גם מאמר זה (בשינויים קלים) באוה"ת דברים כרך ה' דרושי ר"ה ע' בעז ואילך. וראה ביאור למאמר זה באוה"ת ר"ה ע' א'תה ואילך. שם א'תח ואילך. 3) נט, ד. 4) עטרת ראש שער ר"ה פכ"ב. 5) לקו"ת שם ס, א. עט"ר שם. 6) לקו"ת שם נח, ד ואילך. עט"ר שם פי"ח ואילך. 7) זכרי' ט, יד. וגם פסוק זה הוא מפסוקי שופרות דר"ה.

ביאור בדרך אפשר

1 וגילוי הפנימיות למעלה, הרצון שלמעלה מהחכמה. והחילוק ההבדל
 2 בין שופר סתם לשופר גדול הוא, דשופר סתם כאשר יש
 3 למעלה גילוי והמשכת אלוות הדומה לתקיעת שופר' בשופר (רוחני) רגיל
 4 הוא המשכת וגילוי הפנימיות דאלקות שלמעלה מעולמות
 5 כשם שתקיעת שופר למטה היא צעקת
 6 הלב גם כשהתקיעה היא בשופר רגיל,
 7 "שופר סתם", אָבֵל עדיין זהו אור
 8 אלוקי שעם היותו למעלה מעולמות,
 9 בכל זאת הוא שָׁפָף לעולמות,
 10 והוא אור סובב פל עלמין שהוא
 11 אור בלי גבול ולכן אינו מתלבש ומאיר
 12 בעולמות באופן המדוד ומוגבל לפי
 13 ערכם אלא 'סובב' ומקיף מעל
 14 העולמות (והוא בחינת רצון העליון
 15 שהמשל אליו הוא כוח הרצון שבנפש)
 16 ובכל זאת יש לו שייכות לעולמות ולכן
 17 נקרא אור הסובב כל עלמין". ושופר
 18 גדול גילוי והמשכת אלוות למעלה
 19 באופן של 'תקיעת שופר' (התגלות
 20 מהפנימיות) בשופר גדול הוא
 21 המשכת וגילוי הפנימיות
 22 דאלקות שלמעלה משכיכות
 23 לעולמות, למעלה גם מסובב
 24 שכאמור יש לו שייכות מסוימת
 25 לעולמות.
 26 וזהו הטעם הפנימי שבשופר
 27 סתם פתיב ואד' הו' בשופר
 28 יתקע, דאד' הו' הם שמות
 29 קדושים של הקדוש-ברוך-הוא, אלא
 30 ששמות אלה (שם אד' א-ד'
 31 נ"י הו') שם שנכתב בארבע אותיות
 32 י"ד, ה"א, וא"ו, ה"א ונקרא בנקוד
 33 אלקים) הם שמות קדושים
 34 נעלים ביותר⁸, וב'שופר
 35 גדול' פתיב "ביום ההוא יתקע
 36 בשופר גדול' יתקע סתם ולא נאמר מי הוא התוקע, פי תקיעה
 37 זו היא המשכה וגילוי מבחינת סתימא דכל סתימין, סתומה
 38 ונעלמת מכל הסתומים והנעלמים, דרגה נעלית ביותר באלקות, שלמעלה
 39 משמות שעם כל מעלתם אינם מתייחסים לקדוש ברוך הוא בעצמו אלא

ביאור בדרך אפשר

רק לגילוי, הארה והתפשטות ממנו (כשם שבארם שמו הוא דבר חיצוני
 לעומת עצם מהותו ומציאותו).
 (ב) ובכדי לכאר העילוי ד'שופר גדול' עוד יותר, מביא
 היצמח צדק⁹ נכדו של האדמו"ר הזקן, וחתנו וממלא-מקומו של
 האדמו"ר האמצעי (בבאור של¹⁰
 להמאמר דבור-המתחיל
 והיה ביום ההוא יתקע
 בשופר גדול שב'לקוטי
 תורה') מה שכתוב ב'לקוטי
 תורה' במאמר אחר בדבור-
 המתחיל להבין את המשמעות
 הפנימית של דברי המשנה¹¹ יום-
 טוב של ראש-השנה שחל
 להיות בשבת, במקדש בבית
 המקדש היו תוקעין בשופר אָבֵל
 לא במדינה¹² בשאר חלקי הארץ
 לא היו תוקעים (כי חכמים גזרו שמה
 אדם שלא בקי בתקיעת שופר יקח את
 השופר כדי ללכת לחכם ללמוד איך
 תוקעים ובתוך כך יטלטל את השופר
 ברשות הרבים, דבר שאסור בשבת),
 והטעם הפנימי לכך שבראש השנה
 שחל בשבת לא תוקעים בשופר הוא
 דזה שבראש-השנה צריך
 לתקוע בשופר הוא בכדי
 לעורר על-ידי זה למעלה
 התענוג בבריאת העולמות,
 כמבואר בהרחבה בתורת החסידות
 שבסיום כל שנה חיות העולמות עולה
 ומסתלקת למעלה, וכדי לעורר רצון
 אצל הקדוש ברוך הוא, כביכול, לשוב
 ולהשפיע חיות לעולמות תוקעים
 בשופר, ובכך מעוררים את התענוג
 שיש לו, כביכול, מהעולמות, והדבר
 גורם להשפעת חיות לעולמות מחדש
 וכיון שבשבת מצד עצמו ישנו
 בראש-השנה שחל להיות בשבת אין צריך [פל-כף¹³ באותה
 מידה שהדבר נחוץ בראש השנה שחל בחול] לתקיעת שופר ולכן גזרו
 חכמים שבראש השנה שחל בשבת אין תוקעים.

(8) ראה בארוכה לקו"ת נצבים נא, ג. 9) שיום ההולדת שלו הוא בערב ר"ה - נולד כ"ט אלול תקמ"ט ("היום יום" כט אלול. ועוד). 10) ר"ה ע' א' תה ואילך. וראה שם ע' א'תח. 11) ר"ה רפ"ד (כט, ב). 12) לקו"ת דרושי ר"ה נו, א ואילך. וראה שם נו, א ואילך. 13) בלקו"ת שם (נו, ריש ע"ב) שבשבת "אינו נצרך לשופר". אבל באוה"ת ר"ה ע' א'תלח "בשבת אין צריך כ"כ לתקיעת שופר". ולהעיר, דעפ"ז מובן זה שגם בר"ה שחל בשבת ישנה המצוה דתק"ש, אלא שאינה בתוקף כ"כ כב"ה שחל בימי השבוע (לפי שבשבת אין צריך כ"כ לתק"ש), ולכן היא נדחית מפני החשש שמא יעביירו ד' אמות ברה"ר.

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְזֶה שְׁבַמְקֻדְשׁ הָיוּ תוֹקְעִין גַּם בְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה שֶׁחָל בְּשַׁבַּת אֶף
 2 שכאמור בשבת עניין התענוג העליון מהבריאה קיים בכל אופן, גם ללא
 3 התקיעה בשופר הוא, פִּי בַתְּעֲנוּג עֲצֻמוֹ כְּמִה מְדַרְיָגוֹת, זו למעלה
 4 מזו, וְדִרְגַת הַתְּעֲנוּג שִׁישׁ לְקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַבְּרִיאָה שְׁמַמְשִׁיכִים
 5 מלמעלה למטה על-ידי תְּקִיעַת
 6 שׁוֹפֵר בְּמִקְדָּשׁ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל
 7 בשבת היא נְעֻלִית יוֹתֵר מְדַרְיָגַת
 8 הַתְּעֲנוּג דְּשַׁבַּת מִצַּד עֲצֻמָּה, ללא
 9 תְּקִיעַת שׁוֹפֵר, כְּפִי שֶׁמִּמְשִׁיךְ וּמִבְּאֵר.
 10 שֶׁהַתְּעֲנוּג דְּשַׁבַּת הוּא מִבְּחִינַת
 11 חִיצוֹנִיּוֹת הַפְּתָר, שְׂרֵשׁ
 12 הַנְּאֻצָּלִים, הַעֲנוּג הָעֲלִיּוֹן הוּא בְּחִינָה
 13 בְּכַתֵּר (כְּתֵר עֲלִיּוֹן) שֶׁלֹּמְעֵלָה מַעֲשֵׂר
 14 הַסְּפִירוֹת, כֶּשֶׁם שֶׁכְּתָר הַמֶּלֶךְ הוּא מַעַל
 15 רֵאשׁוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּבְכַתֵּר עֲצֻמוֹ יֵשׁ
 16 כְּמֵה דְרָגוֹת, וְלִעֲנִינֵנוּ – הַתְּעֲנוּג
 17 הָאֱלוּקִי מֵהַבְּרִיאָה שְׁקִיּוֹם בְּשַׁבַּת הוּא
 18 מִדְּרָגָה תַּחְתּוֹנָה בְּכַתֵּר, חִיצוֹנִיּוֹת הַכְּתֵר
 19 שֶׁהֵיא הַשּׁוֹרֵשׁ שֶׁל הַנְּבִרָאִים שְׁנֹאצִּלִים
 20 מֵהַכְּתֵר (וּנְקֻרָאִים 'נֹאצִּלִים' כִּי הַכּוֹנֵנָה
 21 לְנְבִרָאִים שֶׁל עוֹלָם הָאֲצִילוֹת שֶׁהֵם
 22 נְעִלִים בְּיוֹתֵר וְאִינֵם מִצִּיאוֹת מוֹגֵדֵרֵת
 23 וּמוֹגֵבֵלֵת כְּמוֹ הַנְּבִרָאִים בְּעוֹלָמוֹת
 24 שֶׁלֹּמְטָה מֵאֲצִילוֹת), וְכִפִּי שֶׁמִּבּוֹאֵר
 25 בַּחֲסִידוֹת הַכְּתֵר הוּא 'מִמּוֹצֵעַ' בֵּין
 26 הַמֵּאצִּיל (הַבּוֹרָא) וְהַנֹּאצִּלִים (הַנְּבִרָאִים)
 27 וְלִכְּנֹן הוּא גַם שׁוֹרֵשׁ לְנֹאצִּלִים
 28 (בְּחִיצוֹנִיּוֹת הַכְּתֵר) וְגַם בְּחִינָה תַּחְתּוֹנָה
 29 שֶׁבְּמֵאצִּיל (פְּנִימִיּוֹת הַכְּתֵר), וְזֶה הַטַּעַם
 30 לְתַקִּיעַת שׁוֹפֵר בְּמִקְדָּשׁ גַּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
 31 שֶׁחָל בְּשַׁבַּת, כִּי אִמְנֵם גַּם מִצַּד הַשַּׁבַּת
 32 יֵשׁ תְּעֲנוּג, אֲבָל זֶהוּ תְּעֲנוּג מִבְּחִינַת
 33 חִיצוֹנִיּוֹת הַכְּתֵר וְהַתְּעֲנוּג
 34 שֶׁהִמְשִׁיכוֹ וְגִילּוֹ מִלְּמַעְלָה עַל-יְדֵי
 35 תְּקִיעַת שׁוֹפֵר בְּמִקְדָּשׁ הוּא
 36 מִבְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת הַפְּתָר,
 37 בְּחִינָה תַּחְתּוֹנָה שְׁבַמְאֻצִּיל¹⁴.
 38 וּמוֹסִיף עַל כֵּן אֲדוּמִי"ר ה'צִמַּח צֶדֶק', שְׁגַם בְּהַתְּעֲנוּג דְּבְּחִינָה
 39 תַּחְתּוֹנָה שְׁבַמְאֻצִּיל, שֶׁהוּא הַתְּעֲנוּג הַנְּעֻלָּה יוֹתֵר, מִפְּנִימִיּוֹת הַכְּתֵר, יִשְׁנֵם

כְּמֵה מְדַרְיָגוֹת. וְהַתְּעֲנוּג שְׁנִמְשָׁף בְּבֵית רֵאשׁוֹן עַל-יְדֵי
 תְּקִיעַת שׁוֹפֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הוּא נְעֻלָּה יוֹתֵר מֵהַתְּעֲנוּג
 שְׁנִמְשָׁף בְּתַקִּיעַת שׁוֹפֵר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּבֵית שְׁנִי. וּבְבֵית רֵאשׁוֹן
 עֲצֻמוֹ, יֵשׁ גַּם הַבְּדֻלִים בְּהַמְשָׁכָה הַנְּפַעֲלֵת עַל יְדֵי תְּקִיעַת שׁוֹפֵר, כִּי הַשׁוֹפֵר
 דְּיוֹם הַפִּיפּוּרִים דְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל
 [שְׁמֻצוֹת יוֹבֵל הַיְּתֵה נִוְהַת נִוְהַת
 בְּפוּעַל רַק בְּבֵית רֵאשׁוֹן¹⁵,
 בְּהַתָּאֵם לְהִלְכָה שֶׁהַיּוֹבֵל נִוְהַג בְּאַרְץ
 יִשְׂרָאֵל רַק כֹּאשֶׁר "כֹּל יוֹשְׁבֵיהָ עֲלֶיהָ"¹⁶
 הוּא נְעֻלָּה יוֹתֵר מֵהַשׁוֹפֵר
 דְּרֹאשׁ־הַשָּׁנָה. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן
 לַמְרוֹת הַמַּעֲלָה שֶׁל תְּקִיעַת הַשׁוֹפֵר
 בַּיּוֹבֵל עַל תְּקִיעַת הַשׁוֹפֵר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
 גַּם בְּשׁוֹפֵר דְּיוֹבֵל נֶאֱמָר¹⁶
 וְהַעֲבָרָת שׁוֹפֵר תְּרוּעָה, שׁוֹפֵר
 סְתָם¹⁷ וְלֹא נֶאֱמָר "שׁוֹפֵר גְּדוֹל"¹⁷
 וּמִזָּה מוֹכֵן, שְׁשׁוֹפֵר גְּדוֹל
 הָאֱמוּר רַק לְגַבֵּי תְּקִיעַת הַשׁוֹפֵר שֶׁתִּהְיֶה
 לְעֵתִיד לְבוֹא הוּא לְמַעְלָה גַּם
 מֵהַגִּילּוֹי שְׁנִמְשָׁף עַל-יְדֵי
 שׁוֹפֵר דְּיוֹבֵל כְּפִי שֶׁהִיא בִּימֵי בֵית
 רֵאשׁוֹן.
 ג) וְלִהְיוֹסִיף, דְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל
 שֶׁיְהִיָּה לְעֵתִיד-לְבֹא הוּא
 לְמַעְלָה יוֹתֵר לֹא רַק מִתְּקִיעַת
 הַשׁוֹפֵר שֶׁהִיָּתָה בַּיּוֹבֵל (שֶׁהִיא נְעֻלִית
 יוֹתֵר מִתְּקִיעַת הַשׁוֹפֵר שֶׁהִיָּתָה בְּרֹאשׁ
 הַשָּׁנָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ) אֲלֵא גַּם
 מִשׁוֹפֵר דְּמִתַּן-תּוֹרָה, שֶׁהָיָה
 גַּם בְּשׁוֹפֵר דְּמִתַּן-תּוֹרָה
 נֶאֱמָר¹⁸ וַיְהִי קוֹל הַשׁוֹפֵר,
 שׁוֹפֵר סְתָם וְלֹא "שׁוֹפֵר גְּדוֹל".
 דְּזֶה שְׁמַמְשִׁיף בְּכַתּוּב זֶה הַמְדַּבֵּר
 בְּתַקִּיעַת שׁוֹפֵר שֶׁל מִתַּן תּוֹרָה וַיְהִי
 קוֹל הַשׁוֹפֵר הוֹלֵף וְחִזַּק מְאֹד,
 הוּא שְׁקוֹל הַשׁוֹפֵר הֵיךְ חִזַּק
 מְאֹד, וְכִפִּי שֶׁמִּפּוֹרֵשׁ בְּתוֹרָה אֲדוּת
 קוֹל הַשׁוֹפֵר בְּעַת מִתַּן-תּוֹרָה שֶׁהִיא קוֹל גְּדוֹל¹⁹, אֲכָל בְּנוֹגַע הַשׁוֹפֵר
 שְׁמַמְנֵנוּ נְמֻשָּׁף הַקּוֹל²⁰ בְּמִתַּן תּוֹרָה לֹא נֶאֱמָר שֶׁהִיא שׁוֹפֵר

(14) ראה לקו"ת שם נז, ד. 15) ראה ערכין לב, ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ח. 16) בהר כה, כט. 17) בלקו"ת ר"ה ס, רע"ג "תקיעות דר"ה זהו בחינת שופר סתם.. אבל ביוהכ"פ.. התגלות זו בשופר גדול". ומבאר בסיום הענין שם "הוא רק הארה מבחי' שופר גדול". 18) יתרו יט, יט. 19) בעט"ר שער ר"ה פכ"א (כב, ב) מובא לשון הפסוק (ואתחנן ה, יט) קול גדול ולא יסף. וראה זח"ב פא, ב ד"קול גדול ולא יסף" קאי על קול השופר. 20) ויש לומר, דקול גדול הוא הגילוי, ושופר הוא העצם שממנו נמשך הגילוי, כמ"ש בזהר שם "אתרא דקלא נפיק מיני' אקרי שופר". וזהו שלע"ל יהי' שופר גדול, שאז יהי' בגילוי העצם שלמעלה מגילוי.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 גדול, ומזה מוכן דְשׁוֹפֵר גְּדוֹל שִׁיהִיָּה לְעֵתִיד הוּא לְמַעַלָּה
2 גם מְהַשׁוֹפֵר דְּמִתְן-תּוֹרָה. ומביא עוד ראייה לדבר:
3 וכְּדֹאִיתָא כפי שמוכח בְּפִרְקֵי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר²¹ בְּעֵנְנֵן ב' קַרְנָיו
4 שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, שעלה כקרבן על המזבח לאחר שה' אמר לאברהם
5 אבינו 'אל תשלה ירך אל הנער' ואל
6 תקריב את יצחק כקרבן דְקָרְנֵן שֶׁל
7 שְׂמַאל של איל זה נִשְׁמַע קוּלוֹ
8 על הר סיני, שְׁנֹאֲמַר וַיְהִי קוֹל
9 הַשּׁוֹפֵר. וְקָרַן שֶׁל יָמִין שְׂהוּא
10 גְּדוֹל והשוב ונעלה יותר
11 מְהַשְׂמַאל, עֵתִיד לְתַקּוֹעַ בוֹ
12 לְעֵתִיד-לְבֹא, שְׁנֹאֲמַר וְהָיָה
13 בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר
14 גְּדוֹל, הרי מפורש גם כאן שה'שופר
15 גדול" של הגאולה, נעלה מהשופר
16 "סתם" של מתן תורה.
17 וְהִטְעַם על-פי חסידות על זה
18 שֶׁהַשּׁוֹפֵר דְּמִתְן-תּוֹרָה הָיָה
19 שׁוֹפֵר סֶתֶם וְהַשּׁוֹפֵר דְּלְעֵתִיד-
20 לְבֹא יְהִיָּה שׁוֹפֵר גְּדוֹל, מְבֹאֵר
21 אֲדַמְוִ"ר הָאֲמָצְעִי²², כפי
22 בְּמִתְן-תּוֹרָה הָיָה כּוֹלֵם כל בני
23 יִשְׂרָאֵל בְּקִרְוֵי לְאֵלְקוּת (גם)
24 לְפָנָי קוֹל הַשּׁוֹפֵר), וְלִכְּן גַּם
25 על-יְדֵי שׁוֹפֵר סֶתֶם הָיָה
26 אֲפֻשֵׁר לְעוֹרְרֵם לְהִתְקַרֵּב לְאִלּוּקוֹת
27 עוֹד יוֹתֵר. אָבֵל בְּכַדֵּי לְעוֹרֵר אֵת
28 הָאוֹבְדִים וְהַנְּדַחִים, שְׁלִמְרוֹת
29 הֵיחֵם בְּרִיחֻק גְּדוֹל (ברוחניות)
30 יתעוררו ויתקרבו לאלוקות הוא
31 דְּוָקָא על-יְדֵי שׁוֹפֵר גְּדוֹל.
32 וְעַל-פִּי־זֶה מְבֹאֵר אֲדַמְוִ"ר
33 הַאֲמָצְעִי גַם מַה שְׁכַתּוֹב בְּפִסְקֵי זֶה
34 יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל, דְּלִשׁוֹן
35 יִתְקַע מוֹרָה שִׁיתְקַע מְעַצְמוֹ,
36 כִּאִילוֹ אִין מִי שְׁתּוֹקַע אֵלּא הַשּׁוֹפֵר
37 עֲצָמוֹ מִשְׁמִיעַ קוֹל תְּקִיעָה, כפי
38 הַגִּילּוּי דְּבַחֲיַנְתָּ שׁוֹפֵר גְּדוֹל
39 לְעוֹרֵר אֵת הָאוֹבְדִים
40 וְהַנְּדַחִים, יְהִיָּה מְעַצְמוֹ - גִּילּוּי
41 שאין לו גורם ומעורר והוא בא ונמשך
42 כְּפִי אֲתַעְרוּתָא דְּלִתְמָא

התעוררות מלמטה כָּלֵל²³ בשנה מ"אתערותא דלעילא", התעוררות
מלמעלה שהגורם ומעורר אותה הוא "אתערותא דלעילא".
(ד) וְהָיָה מְבֹאֵר בְּתַחֲלַת הַמַּאֲמָר²⁴ בְּלִקּוּטֵי תוֹרָה (לְאַחֲרֵי
הַדִּיּוּק הַשְּׁאֵלוֹת הָאִמּוֹרוֹת לְעִיל בְּהַפְּסוּק וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע
בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל) דְּזֶה
שְׂאוּמְרִים²⁵ בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה זֶה
הַיּוֹם תְּחִלַּת מְעַשִּׂיָּד הוּא, כפי
כָּל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה הוּא
הַתְּהוּוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת מְחֻדָּשׁ,
כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּפַעַם הָרִאשׁוֹנָה
בששת ימי בראשית. ומה שְׁכַתּוֹב
זְכָרוֹן לַיּוֹם רִאשׁוֹן (שְׂרֹאשׁ-
רִאשׁוֹן של הבריאה) ולכאורה
משמע מזה שראש השנה אינו יום
הבריאה מחדש אלא רק זיכרון למה
שהיה בעבר הוּא לא סתירה לאמור
לעיל שבראש השנה מידי שנה בשנה
כל העולמות מתהווים מחדש, אלא
להורות שאכן יש הבדל בין ההתהוות
בפעם הראשונה להתהוות בראש
השנה מידי שנה בשנה כפי בתחלת
הַבְּרִיאָה, כששֶׁעוֹלָם נִבְרָא לראשונה
הַמְּשַׁכְּתָה והתגלות הַרְצוֹן
וְהַתְּעוּגָה הָאִלוּקֵי הַעֲלִיּוֹן בְּבְרִיאַת
הָעוֹלָמוֹת הַיְּתֵדָה מְצַד הַקְּדוּשָׁה
ביון הוא עֲצָמוֹ, כפי חֲפִיץ חֶסֶד
הוּא²⁶, וטבע הטוב להיטיב
ולהשפיע מטובו וחסדו וְעִכְשָׁו
במיוחד לאחר מתן תורה
בְּאַתְעָרוּתָא דְּלִתְמָא תְּלִיא
מִלְתָּא בַּהֲתַעוּרוֹת (של בני ישראל)
למטה (להתקרב לאלוקות ולקיים תורה
ומצוות) הדבר תלוי, והתעוררות הרצון
והתענוג העליון בבריאה היא על-ידי
עבודת בני ישראל למטה. וּמְבֹאֵר²⁷
בהמשך המאמר בְּלִקּוּטֵי תוֹרָה
שֶׁהַעֲבוּדָה של בני ישראל
(אַתְעָרוּתָא דְּלִתְמָא) שְׁעַל-
יְדֵי מְמַשְׁכִּים הַרְצוֹן
וְהַתְּעוּגָה הָאִלוּקֵי הַעֲלִיּוֹן בְּבְרִיאַת
הָעוֹלָמוֹת הִיא כְּמַאֲמָר

(21 פל"א. 22) ע"ט"ר שם פכ"ב. 23) כ"ה הלשון (בלי אתעדל"ת כלל) בעט"ר שם בתחלת הפרק ובסופו. 24) לקו"ת ר"ה נח, א"ב. וראה גם ע"ט"ר שם פ"י (ט, ב). 25) בתפלת מוסף דר"ה. 26) מיכה ז, יח. 27) לקו"ת שם נח, ב ואילך. ע"ט"ר שם פ"א ואילך.

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 רבֹּתִינוּ ז' ל²⁸ בגמרא אָמְרוּ לְפָנֵי מַלְכֵי־כוֹ' זְכוֹנוֹת כּוֹ' וּבִמְהָ בְּשׁוֹפֵר (וזה לשון הגמרא: אמר הקדוש ברוך הוא... אמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות, מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, וזכרונות כדי שיעלה זיכרונו לפני לטובה ובמה בשופר), היינו שהעבודה העיקרית המעוררת רצון לעולמות למעלה היא תקיעת שופר בראש השנה.

2 וְהִטַּעַם עַל זֶה שֶׁהִמְשַׁכָּה עַכְשָׁיו לְאַחַר מִתְּחִילת תּוֹרָה, כִּשְׁנֵה מִמָּה שֶׁהָיָה בְּתַחֲלִיל הַבְּרִיאָה, הִיא עַל-יַדֵּי עֲבוֹדַת הָאָדָם, וְלֹא כִּי ה' פָּחַץ חֶסֶד הוּא' הוּא²⁹ לְמַעֲלִיאוֹת כִּי עַל-יַדֵּי שֶׁהִמְשַׁכָּה (עַכְשָׁיו) הִיא עַל-יַדֵּי עֲבוֹדָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דְּשׁוֹרֵשׁ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּהִעָצְמוֹת, הַרְצוֹן וְהַתַּעֲנוּג שֶׁנִּמְשָׁכִים עַכְשָׁיו הֵם נְעִלִים יוֹתֵר מִהַרְצוֹן וְהַתַּעֲנוּג שֶׁנִּמְשָׁכוּ מִצַּד עֲצָמָם (בְּתַחֲלִיל הַבְּרִיאָה). וְעַל-פִּי-זֶה צָרִיף לְהַבִּינִי, שֶׁהַשּׁוֹפֵר דֹּלְמַעְלָה (פְּנִימִיּוֹת רְצוֹן הָעֲלִיוֹן³⁰) שֶׁנִּמְשָׁף עַכְשָׁיו, שֶׁהוּא שׁוֹפֵר סֶתֶם, הִמְשִׁכְתּוֹ הִיא עַל-יַדֵּי עֲבוֹדַת הָאָדָם, וְהַשּׁוֹפֵר דֹּלְמַעְתִּיד-לְבָא שֶׁהוּא שׁוֹפֵר גְּדוֹל, יוֹמְשָׁף מִעֲצָמוֹ בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּלָל.

3 וְהִנֵּה מְבָאָר בְּהַמָּאָמְרִי³¹ דְּזֶה שֶׁלְעִתִּיד-לְבָא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל, הוּא עַל-דֶּרֶךְ שׁוֹפֵר דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה עַכְשָׁיו, כִּי מִצּוֹת אֵינָן בְּטוֹלוֹת לְעִתִּיד-לְבָא [אֶלָּא שֶׁאֵזַד יְהִיָּה הַשּׁוֹפֵר בְּמִדְרָגָה נְעִלִית יוֹתֵר, שׁוֹפֵר גְּדוֹל]. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שֶׁהִמְקוֹר לְזֶה (שִׁיתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל שִׁיף לְתַקִּיעַת שׁוֹפֵר דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה) הוּא מֵה דְּאִיתָא בְּגִמְרָא³², דְּטַעְמוֹ שֶׁל ה' מֵאֵן דְּאָמְרִי בְּתַשְׁרֵי עֲתִידִין לְהַגָּאֵל הוּא, אֲתִיאַ שׁוֹפֵר שׁוֹפֵר, כְּתִיב³³ הֲכָא תְקַעוּ בַּחוּדְשׁ שׁוֹפֵר, וּכְתִיב הֵתֵם, שֶׁמֶן לְעִנְיֵן הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל וְכֹשֶׁם שׁוֹפֵר' בַּפְּסוּק 'תְקַעוּ בַּחוּדֵשׁ שׁוֹפֵר' מְדַבֵּר בַּחוּדֵשׁ תַּשְׁרִי, כֵּן 'שׁוֹפֵר' בַּפְּסוּק 'בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בַּשּׁוֹפֵר גְּדוֹל' הַעוֹסֵק בְּגְאוּלָּה, מְדַבֵּר בַּחוּדֵשׁ תַּשְׁרִי.

4 וְעַל-פִּי-זֶה צָרִיף לְהַבִּינִי עוֹד יוֹתֵר מֵה שֶׁהוֹבָא לְעִיל מִהַדְרֵוֹשִׁים, מֵאֵמְרֵי הַחֲסִידוֹת, דְּפִירוּשׁ הַפְּסוּק יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל לְפִי הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית הוּא יִתְקַע בְּעֲצָמוֹ בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּלָל, כְּפִי שְׁנַתְבָּאָר לְעִיל, הֲרִי מְעַנְיָנִים הַעֵיקָרִיִּים דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה הוּא עֲבוֹדַת הָאָדָם [וְכַמְבּוֹאָר בְּכִמְהָ מְקוּמוֹת³⁴ בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת דְּהִטַּעַם עַל זֶה שֶׁרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה הוּא בְּאֶחָד בְּתַשְׁרֵי, אָף שֶׁבְּכִיָּה בְּאֶלּוּל נִבְרָא הָעוֹלָם³⁵ וְאֶחָד בְּתַשְׁרֵי הוּא יוֹם הַשָּׁשִׁי לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְלִמָּחָ אֵם כֵּן לֹא קִבְעוּ אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה

5 רבֹּתִינוּ ז' ל²⁸ אָמְרוּ לְפָנֵי מַלְכֵי־כוֹ' זְכוֹנוֹת כּוֹ' וּבִמְהָ בְּשׁוֹפֵר. וְהִטַּעַם עַל זֶה שֶׁהִמְשַׁכָּה עַכְשָׁיו לְאַחַר מִתְּחִילת תּוֹרָה, כִּשְׁנֵה מִמָּה שֶׁהָיָה בְּתַחֲלִיל הַבְּרִיאָה, הִיא עַל-יַדֵּי עֲבוֹדַת הָאָדָם, וְלֹא כִּי ה' פָּחַץ חֶסֶד הוּא' הוּא²⁹ לְמַעֲלִיאוֹת כִּי עַל-יַדֵּי שֶׁהִמְשַׁכָּה (עַכְשָׁיו) הִיא עַל-יַדֵּי עֲבוֹדָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דְּשׁוֹרֵשׁ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּהִעָצְמוֹת, הַרְצוֹן וְהַתַּעֲנוּג שֶׁנִּמְשָׁכִים עַכְשָׁיו הֵם נְעִלִים יוֹתֵר מִהַרְצוֹן וְהַתַּעֲנוּג שֶׁנִּמְשָׁכוּ מִצַּד עֲצָמָם (בְּתַחֲלִיל הַבְּרִיאָה). וְעַל-פִּי-זֶה צָרִיף לְהַבִּינִי, שֶׁהַשּׁוֹפֵר דֹּלְמַעְלָה (פְּנִימִיּוֹת רְצוֹן הָעֲלִיוֹן³⁰) שֶׁנִּמְשָׁף עַכְשָׁיו, שֶׁהוּא שׁוֹפֵר סֶתֶם, הִמְשִׁכְתּוֹ הִיא עַל-יַדֵּי עֲבוֹדַת הָאָדָם, וְהַשּׁוֹפֵר דֹּלְמַעְתִּיד-לְבָא שֶׁהוּא שׁוֹפֵר גְּדוֹל, יוֹמְשָׁף מִעֲצָמוֹ בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּלָל.

6 וְהִנֵּה מְבָאָר בְּהַמָּאָמְרִי³¹ דְּזֶה שֶׁלְעִתִּיד-לְבָא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל, הוּא עַל-דֶּרֶךְ שׁוֹפֵר דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה עַכְשָׁיו, כִּי מִצּוֹת אֵינָן בְּטוֹלוֹת לְעִתִּיד-לְבָא [אֶלָּא שֶׁאֵזַד יְהִיָּה הַשּׁוֹפֵר בְּמִדְרָגָה נְעִלִית יוֹתֵר, שׁוֹפֵר גְּדוֹל]. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שֶׁהִמְקוֹר לְזֶה (שִׁיתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל שִׁיף לְתַקִּיעַת שׁוֹפֵר דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה) הוּא מֵה דְּאִיתָא בְּגִמְרָא³², דְּטַעְמוֹ שֶׁל ה' מֵאֵן דְּאָמְרִי בְּתַשְׁרֵי עֲתִידִין לְהַגָּאֵל הוּא, אֲתִיאַ שׁוֹפֵר שׁוֹפֵר, כְּתִיב³³ הֲכָא תְקַעוּ בַּחוּדְשׁ שׁוֹפֵר, וּכְתִיב הֵתֵם, שֶׁמֶן לְעִנְיֵן הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל וְכֹשֶׁם שׁוֹפֵר' בַּפְּסוּק 'תְקַעוּ בַּחוּדֵשׁ שׁוֹפֵר' מְדַבֵּר בַּחוּדֵשׁ תַּשְׁרִי, כֵּן 'שׁוֹפֵר' בַּפְּסוּק 'בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בַּשּׁוֹפֵר גְּדוֹל' הַעוֹסֵק בְּגְאוּלָּה, מְדַבֵּר בַּחוּדֵשׁ תַּשְׁרִי.

7 וְעַל-פִּי-זֶה צָרִיף לְהַבִּינִי עוֹד יוֹתֵר מֵה שֶׁהוֹבָא לְעִיל מִהַדְרֵוֹשִׁים, מֵאֵמְרֵי הַחֲסִידוֹת, דְּפִירוּשׁ הַפְּסוּק יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל לְפִי הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית הוּא יִתְקַע בְּעֲצָמוֹ בְּלִי אֲתַעְרוּתָא דִּלְתַתָּא כָּלָל, כְּפִי שְׁנַתְבָּאָר לְעִיל, הֲרִי מְעַנְיָנִים הַעֵיקָרִיִּים דְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה הוּא עֲבוֹדַת הָאָדָם [וְכַמְבּוֹאָר בְּכִמְהָ מְקוּמוֹת³⁴ בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת דְּהִטַּעַם עַל זֶה שֶׁרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה הוּא בְּאֶחָד בְּתַשְׁרֵי, אָף שֶׁבְּכִיָּה בְּאֶלּוּל נִבְרָא הָעוֹלָם³⁵ וְאֶחָד בְּתַשְׁרֵי הוּא יוֹם הַשָּׁשִׁי לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְלִמָּחָ אֵם כֵּן לֹא קִבְעוּ אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה

(28 ר"ה טז, א. לך, ב. 29) ראה ע"ט"ר שם פ"ב (יב, א). וראה תו"מ סה"מ תשרי ע' יז ואילך. ע' כט ואילך. ע' מא ואילך. וש"י. (30 ראה לעיל ס"א. 31) לקו"ת שם נט, סע"ב ואילך. (32 ר"ה יא, ב. 33) תהלים פא, ד. (34 ראה תו"מ סה"מ תשרי ע' מא ואילך ובהנסמן שם. 35) ויק"ר רפכ"ט. ובכ"מ - נסמן בתו"מ סה"מ שם הערה 7.

יום ב' דראש השנה, ה'תשכ"ח

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ("זה היום תחילת מעשיך") בכ"ה באלול? הוא כי ביום זה באחד
2 בתשרי נברא האדם, ונמצא שבראש השנה עבודת האדם מודגשת
3 במיוחד], וכיון דענין יתקע בשופר גדול לעמיד לבוא הוא
4 על-דרך תקעו בחודש שופר דראש-השנה (תשרי³⁶), הנה
5 ראוי לכאורה שהמשכת ענין
6 זה ההמשכה הנעלית שעל ידי
7 התקיעה בשופר גדול תהיה על-
8 ידי עבודת האדם, ואף-על-
9 פי-כן מבואר בהדרושים,
10 דפירוש יתקע הוא יתקע
11 מעצמו בלי אתערותא
12 דלתתא קלל וצריך להבין מהו
13 טעם הדבר?
14 גם צריך להבין, דכל
15 הענינים שבתורה (תורה)
16 מלשון הוראה שכן התורה היא
17 מורה את הדרך כיצד להתנהג), הם
18 הוראה בעבודת האדם, וכיון
19 דזה שיתקע בשופר גדול
20 יהיה מלמעלה בלי אתערותא
21 דלתתא, היינו באופן שלעבודת
22 האדם אין כל פעולה והשפעה בדבר,
23 מהי ההוראה מזה בתור ענין
24 בתורה בעבודת האדם?
25 (ה) ויבן זה על-פי המבואר
26 בדרושי אדמו"ר מהר"ש³⁷,
27 בנו וממלא-מקומו של אדמו"ר
28 הצמח-צדק דזה ששופר עשוי
29 בצורה כזו אשר צדו אחד הצד שבו
30 תוקעין הוא קצור היינו עם פתח צר
31 וצדו השני הצד שממנו יוצא הקול
32 רחב, הוא על שם הכתוב מן
33 המצר קראתי? -ה ענין
34 במרחב? -ה³⁸ כאשר קוראים אל
35 ה' מן המצר' מתוך צרה ודוחק, ה'
36 עונה באופן כזה שיוצאים מן המצר אל
37 המרחב. דכמו שקול השופר,
38 על-ידי שיוצא הקול מן המצר
39 מצדו הקצר, על-ידי זה

הוא כי ביום זה נברא האדם], וכיון דענין יתקע
בשופר גדול הוא על-דרך תקעו בחודש שופר
דראש-השנה (תשרי³⁶), הנה ראוי לכאורה
שהמשכת ענין זה תהיה על-ידי עבודת האדם,
ואף-על-פי-כן מבואר בהדרושים, דפירוש
יתקע הוא יתקע מעצמו בלי אתערותא דלתתא
קלל. גם צריך להבין, דכל הענינים שבתורה
(מלשון הוראה), הם הוראה בעבודת האדם,
וכיון דזה שיתקע בשופר גדול יהיה מלמעלה
בלי אתערותא דלתתא, מהי ההוראה מזה
בעבודת האדם.

(ה) ויבן זה על-פי המבואר בדרושי אדמו"ר
מהר"ש³⁷, דזה ששופר צדו אחד
קצר וצדו השני רחב, הוא על שם מן המצר
קראתי? -ה ענין במרחב? -ה³⁸. דכמו שקול
השופר, על-ידי שיוצא מן המצר מצדו הקצר,
על-ידי זה דוקא הוא במרחב ובהתפשטות
בצדו הרחב, כמו כן הוא ברוחניות, שעל-ידי
הצעקה מן המצר והדוחק, מן המצר קראתי
?ה, על-ידי זה דוקא ענין במרחב? -ה. ומבאר
שם, דזהו שאמרו רבותינו ז"ל³⁹ כל שנה שרשה
בתחלתה מתעשרת בסופה, דרשה בתחלתה
[שישאל עושיין עזמן רשין שנתה
תחוננים ותפלה, כענין שנאמר⁴⁰ תחוננים ידבר
רש⁴¹ שהרי מנהגו של העני הוא
להתחנן לעזרה] היא הקריאה
להתעורר ולהתקרב לאלוקות מן
המצר, ועל-ידי זה מתעשרת
השנה - ענין במרחב ועוברים
ממצב של ריחוק מאלוקות למצב של
קירוב לאלוקות. וכמבואר
במאמר הנ"ל של אדמו"ר
מהר"ש⁴² המעלה התפלת
עני המתפלל בלב נשבר, "מן המצר"
על תפלת עשיר. ויש לומר,
שהמעלה בתפלת עני היא
בשני ענינים. בתפלה עצמה,
כתורת הפעל-שם-טוב⁴³ על
הפסוק⁴⁴ תפלה לעני כי-

(36) ראה סה"מ תנ"ד ע' קלח (ועד"ז באוה"ת בא ע' רס) דהטעם של המ"ד בתשרי עתידין להגאל כי תשרי הוא "זמן התעוררות תשובה מלמטה". וצריך ביאור, שהילפותא שבתשרי עתידין להגאל (לפי שתשרי הוא מלמטה) הוא מהכתוב יתקע בשופר גדול (אתיא שופר שופר) דפירוש יתקע הוא יתקע מעצמו. (37) ראה סה"מ תרכ"ז ע' תא. ושם ע' שצח. (38) תהלים קיח, ה. וראה זח"ב ס, רע"א. (39) ר"ה טז, ב. (40) משלי יח, כג. (41) פרש"י ר"ה שם. (42) סה"מ תרכ"ז ע' שצט ואילך. (43) כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סי' צו (יג, ג). (44) תהלים קב, א.

ביאור בדרך אפשר

1 יַעֲטוּף וְלִפְנֵי הַיְיָ יִשְׁפּוֹף שִׁיחוֹ, דְּתַפְלַת הָעֲנִי הִיא שְׁלִפְנֵי
 2 הַיְיָ יִשְׁפּוֹף שִׁיחוֹ, הֵינּוּ שֶׁהֵעִי מִבְּקֵשׁ אֶת זֶה עֲצֻמוֹ, שֶׁחֵנַתָּן לוֹ
 3 הַאֲפֻשְׁרוֹת לִשְׁפּוֹף שִׁיחוֹ לִפְנֵי ה' (כְּמוֹבָא בְּסֹפֵר 'כְּתוּב שֶׁמֶ טוֹב' עַל-פִּי מִשֵּׁל
 4 לַמֶּלֶךְ שֶׁחֲרִיז בְּיוֹם שֶׁמַּחְתּוֹ שֶׁכֵּל הַמִּבְקֵשׁ דָּבָר מִהַמֶּלֶךְ בְּקִשְׁתּוֹ תַתְּמֵלָא, וְהִיא
 5 מִי שֶׁבִיקֵשׁ שְׂרָרָה וְכִבּוֹד, וְהִיא מִי
 6 שֶׁבִיקֵשׁ עוֹשֶׁר, וְנִתְּנָה לְכָל אֶחָד אֶת
 7 מִבְּקוֹשׁוֹ וְהִיא שֶׁמֶ חֲכָם אֶחָד שֶׁבִיקֵשׁ
 8 שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּעֲצֻמוֹ יִדְבַר אִתּוֹ שְׁלוֹשׁ
 9 פְּעָמִים בְּיוֹם, 'וְהוֹטֵב מֵאֵד בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ
 10 מֵאֲחֵר שְׂדִיבּוּרוֹ חֲכִיב עֲלָיו מִן עוֹשֶׁר
 11 וְכִבּוֹד, לְכֵן יִמּוּלָא בְּקִשְׁתּוֹ שִׁתְּנוּ לוֹ
 12 רְשׁוֹת לִיכְנֵס בְּהִיכּוֹלוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ וְשֶׁמֶ
 13 יִתְּחִי לוֹ הָאֲצוּרוֹת שִׁיקַח מִן עוֹשֶׁר
 14 וְכִבּוֹד גַּם כֵּן וְהוּא שֶׁכְּתוּב תַּפְלָה לְעֵנִי כִי
 15 יַעֲטוּף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפּוֹף שִׁיחוֹ, שׁוֹה
 16 מִבְּקוֹשׁוֹ" וְגַם שְׁתַּפְּלַת הָעֲנִי
 17 מִתְּקַבְּלַת יוֹתֵר. וְעוֹד עֲנִין,
 18 שְׁגַם מִצַּד הַתַּעֲנוּג דְּהָאָדָם
 19 מִהַשְׁפָּעָה שְׁנִמְשָׁכָה לוֹ עַל-
 20 יָדֵי תַפְלָתוֹ שֶׁנִּעְנַתָּה וּמִבְּקוֹשׁוֹ
 21 הַתְּמֵלָא, הַתַּעֲנוּג שֶׁל הָעֲנִי הוּא
 22 תַעֲנוּג גְּדוֹל יוֹתֵר, כִּיּוֹן שְׁהוּא
 23 חֵשׁ יוֹתֵר בְּחִסְרוֹן, כְּתוּרַת הָרֵב
 24 הַמְּגִיד שְׁהוֹבָאָה בְּמֵאָמֵר
 25 הַיְיָ"ל⁴⁵ שֶׁל אֲדַמְרֵ"ר מֵהַר"ש, שֶׁמִּפְּנֵי
 26 תַחֲשׁוֹת הַחִיסוּרִין, הֵעִי מִתְּעַנֵּג יוֹתֵר
 27 כְּאִשׁוֹר רְצוּנוֹ מִתְּגַשֵּׁם (וְזֶה לְשׁוֹן
 28 הַמֵּאמֵר: "שֶׁאִנּוּ רוֹאִים שֶׁכִּשְׁעֵנִי
 29 מִשְׁתַּחֲרֵ מֵאֵה הַזּוֹבִים מִתְּעַנֵּג מִזֶּה יוֹתֵר
 30 מִמֶּלֶךְ שִׁישׁ לוֹ סוּגוֹת מַלְכִים, וְהֵינּוּ
 31 לִפְנֵי שְׁהוּא אֲצִלוֹ דָּבָר חֲדָשׁ שֶׁלֹּא הִיא
 32 לוֹ מְקוֹדֵם שְׁהִיא עֵנִי בְּתַכְלִית הָעֲנִיּוֹת
 33 וְאֲחֵר כִּךְ כְּשִׁיּוּצָא מֵהָעֲנִי הוּא מִתְּעַנֵּג
 34 מֵאֵד בּוֹה כִי יוֹתֵר מֵהַעֲשִׂיר שֶׁאֵף
 35 שֶׁלְעִשִׂיר יֵשׁ הִרְבָּה יוֹתֵר מִזֶּה, אֶף-עַל-
 36 פִּי-כֵן אִינוּ מִתְּעַנֵּג מִזֶּה כֻּלָּל...").
 37 וְעַל-פִּי-זֶה יֵשׁ לְבָאֵר הַשְּׂיִכּוֹת
 38 הַפְּנִימִית דִּיתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל
 39 לְרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה, כְּנֹזֵכֵר לְעִיל מִדְּבָרֵי
 40 אֲדַמְרֵ"ר הַזֶּקֶן בִּלְקוּטֵי תוֹרָה' שֶׁמֵּאֲחֵר
 41 וּמִצּוּת אֵינָן בְּטָלוֹת לְעֵתִיד לְבוֹא יֵשׁ דִּמְיוֹן בֵּין הַמִּצּוּוֹה שֶׁל תְּקִיעַת שׁוֹפֵר
 42 בְּרֵאשֵׁי הַשָּׁנָה וְהַתְּקִיעָה לְעֵתִיד לְבוֹא כִּי זֶה שְׁלֵעֲתִיד-לְבָא יִתְקַע
 43 בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל בְּכַדֵּי לְעוֹרֵר אֶת הָאוֹבְדִים וְהַנִּדְחִים הוּא, כִּי

ביאור בדרך אפשר

44 הָאוֹבְדִים וְהַנִּדְחִים הֵם בְּתַכְלִית הַמִּצַּר וְהִרְחוּק, וְזֶה מְעוֹרֵר
 45 וּמְמַשִּׁיף הַתְּקִיעָה דְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל (הַהִמְשָׁכָה מִכַּחֲסִינַת סְתִימָא
 46 דְּכָל סְתִימִין דְּרִגָּה נְעִלִית מֵאֵד שְׁהִיא 'סְתוּמָה' וְנִעְלַמַת וְלִמְעֵלָה מִגְּלוּי),
 47 תַכְלִית הַמְּרָחֵב, כִּי כֻכַל שֶׁהַקְּרִיאָה הִיא מִמִּיצַר גְּדוֹל יוֹתֵר הִיא מְבִיאָה
 48 לְמִרְחָב גְּדוֹל יוֹתֵר וְקִרְיָאָה מִתַּכְלִית
 49 הַמִּיצַר מְבִיאָה לְתַכְלִית הַמִּרְחָב.
 50 וְזוֹהִי הַשְּׂיִכּוֹת דִּיתְקַע בְּשׁוֹפֵר
 51 גְּדוֹל לְרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה (תְּקַעוּ)
 52 בַּחֲדוֹשׁ שׁוֹפֵר וְכִנּוּכֵר לְעִיל
 53 שֶׁהָאוֹמֵר שֶׁהַגְּאוּלָּה תְּבוּאָה בְּתִשְׂרֵי לִוְמֵד
 54 זֹאת מִכֵּךְ שֶׁבִשְׁנֵי הַפְּסוּקִים נֹאמֵר
 55 'שׁוֹפֵר', כִּי עֲנִין רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה
 56 הוּא אוֹתוֹ עֲנִין שֶׁל מַעֲבֵר בִּי-מִצַּר
 57 לְמִרְחָב' דְּעַל-יָדֵי שְׁהִיא רָשָׁה
 58 בְּתַחֲלָתָהּ (מֵרְשִׁית הַשָּׁנָה,
 59 רְשִׁית חֶסֶר⁴⁶), עֲנִין הַמִּיצַר הִיא
 60 מִתְּעַשְׂרֵת עֲנִין הַמִּרְחָב.
 61 (ו) וַיֵּשׁ לִוְמֵר, דְּעַל-יָדֵי
 62 הַתְּקִיעָה בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל בְּכַדֵּי
 63 לְעוֹרֵר וּלְקַרֵב אֶת הָאוֹבְדִים
 64 בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַנִּדְחִים בְּאֶרֶץ
 65 מִצְרַיִם, נַעֲשֶׂה עֲלֵיוֹ גַם
 66 בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְאֶרֶץ מִצְרַיִם
 67 בְּאֲרֻצוֹת עֲצֻמָּה. כִּי הַכּוֹנֵה בְּזֶה
 68 שִׁישְׂרָאֵל גָּלוּ לְאֶרֶץ אֲשׁוּר
 69 וּלְאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְעַד שְׁעַל-
 70 יְדֵי-זֶה נַעֲשׂוּ אוֹבְדִים
 71 וְנִדְחִים, 'תַכְלִית הַמִּיצַר', הִיא,
 72 בְּכַדֵּי שְׁעַל-יָדֵי מִצַּר הַגְּלוּת,
 73 וּבְפֶרֶט מִצַּר הַגְּלוּת שֶׁל אֱלֹהִים
 74 שְׁעַל-יָדֵי הַגְּלוּת נַעֲשׂוּ בְּמַצֵּב
 75 דְּאוֹבְדִים וְנִדְחִים, יִתְעוֹרֵר
 76 וַיּוּמְשֵׁף הַשׁוֹפֵר גְּדוֹל, שְׁעַל-
 77 יְדֵי-זֶה יִתְעַלּוּ יִשְׂרָאֵל
 78 לְמִדְרָגָה נְעִלִית יוֹתֵר
 79 מִהַמְּדְרָגָה שְׁהִיוּ קוֹדֵם שְׁגָלוּ.
 80 וְלָכֵן, כְּשִׁיתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל
 81 וְתוֹשְׁלֵם הַכּוֹנֵה שְׁבִשְׁבִילָה
 82 נְבִרָאָה אֶרֶץ אֲשׁוּר וְאֶרֶץ
 83 מִצְרַיִם, תִּהְיֶה עֲלֵיהָ גַם בְּהֵם.
 84 כִּי בִכֵּן הֵם בְּאִים לְתַכְלִית שֶׁבִשְׁבִילָה נְבִרָאָה, כִּי, כְּאִמּוֹר, הִירִידָה עֲצֻמָּה הִיא
 85 חֶלֶק בְּתֵי נִפְרָד מֵהַכּוֹנֵה הַעֲלִיּוֹנָה וְכַדֵּי שְׁהִיא מִיצַר גְּדוֹל כֵּךְ הִיא צוֹרֵךְ
 86 בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְאֶרֶץ מִצְרַיִם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְעַל-פִּי־זָה יֵשׁ לְהוֹסִיף עוֹד עֲנִין בְּהַשְׁכֹּחַ דִּיתְקַע בְּשׁוֹפָר
2 גָּדוֹל בְּנֵאֻלָּה הַעֲתִידָה לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה, כִּי בְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנֵי
3 עֲנִינִים. הָאֶחָד שֶׁהוּא יוֹם בְּרִיאַת הָאָדָם, וְהַשֵּׁנִי וְשֶׁעַל-יְדֵי־זָה
4 עַל יְדֵי בְרִיאַת הָאָדָם בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי לַמַּעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית נַעֲשֶׂה עִלּוּי גַם
5 בְּכָל־לַיִל הַבְּרִיאָה (פְּדֻלְקֶמֶן).
6 וְהַעֲנִין הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב
7 אֲדַמוּ"ר (מַהוֹרֵשׁ"ב)
8 נִשְׁמְתוּ-עֵדֶן בְּנוֹ וּמִמְלֶאכֶת מְקוֹמוֹ שֶׁל
9 אֲדַמוּ"ר מִהַר"ש בְּהַמְאָמֵר דְּבוּר-
10 הַמַּתְחִיל זֶה הַיּוֹם תַּחֲלַת
11 מַעֲשֵׂי זְכָרוֹן לְיוֹם רֵאשׁוֹן⁴⁷,
12 דְּצִרְיָה לְהַבִּין, הֲרִי רֹאשׁ-
13 הַשָּׁנָה (זֶה הַיּוֹם) הוּא בְּאֶחָד
14 בְּתִשְׁרִי שֶׁהוּא יוֹם הַשִּׁשִּׁי
15 לַמַּעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְלֹא הַיּוֹם
16 הַרֵאשׁוֹן לְבְרִיאַת וְאִיךָ הוּא זְכָרוֹן
17 לְיוֹם רֵאשׁוֹן?
18 וּמִבְּאֵר⁴⁸, דְּהַרְצוֹן הָאֱלוֹקִי
19 הַעֲלִיין לְבְרִיאַת הָעוֹלָם כּוֹלוֹ
20 שֶׁתַּחֲלַת בְּרִיאָתוֹ בְּיוֹם הַרֵאשׁוֹן
21 לַמַּעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, כִּי"ה אֱלוֹל, הוּא
22 חִיצוֹנִיּוֹת הַרְצוֹן, וּפְנִימִיּוֹת
23 הַרְצוֹן הוּא בִּישְׂרָאֵל שְׂבֹאוֹ
24 מֵאָדָם הַרֵאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי
25 לַמַּעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּפִי
26 שֶׁמִּשְׁמֵךְ וּמִפְרֹט. וְשְׁנֵי עֲנִינִים
27 אֵלֶּה בְּזַמְנֵי הַשָּׁנָה הֵם בְּכ"ה
28 אֱלוֹל וּבְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה. דְּבְכ"ה
29 אֱלוֹל שְׂבֹאוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם הוּא
30 חִיצוֹנִיּוֹת הַרְצוֹן, וּבְרֹאשׁ-
31 הַשָּׁנָה (אֶחָד בְּתִשְׁרִי) שְׂבֹאוֹ
32 נִבְרָא הָאָדָם, אֲתָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
33 קְרוּיִין אֲדָם⁴⁹, הוּא פְּנִימִיּוֹת
34 הַרְצוֹן. וְזֶה הַיּוֹם תַּחֲלַת

מַעֲשֵׂי זְכָרוֹן לְיוֹם רֵאשׁוֹן, דְּבְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנֵי
עֲנִינִים⁵⁰. עֲנִין הַעֲיָקְרִי דְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה הוּא שֶׁהוּא תַּחֲלַת מַעֲשֵׂיךָ, הַמְשַׁכַּח
עֲצָמוֹת אֹרֶן אֵין-סוֹף (שְׁלִמְעֵלָה מְרַצוֹן לְעוֹלָמוֹת) עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם, וְעוֹד
עֲנִין בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שֶׁהוּא זְכָרוֹן לְיוֹם רֵאשׁוֹן, שֶׁהַמְשַׁכַּח דְּעֲצָמוֹת אֹרֶן
אֵין-סוֹף נִמְשַׁכַּח גַּם בְּהַרְצוֹן לְבְרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, וְעַל-יְדֵי־זָה בְּהַעוֹלָמוֹת⁵¹.
וְעַל-פִּי־זָה, הַשְׁכֹּחַ דִּיתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה הִיא בְּשְׁנֵי הַעֲנִינִים
שְׂבֹאוֹ, הַמְשַׁכַּח הַגִּילּוּי דְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיִּכַּח לְתַחֲלַת מַעֲשֵׂיךָ, וְהַעֲלִי
שִׁיחָה עַל-יְדֵי־זָה בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁפָה
לְזְכָרוֹן לְיוֹם רֵאשׁוֹן, הַעֲלִי
הַנִּפְעַל בְּכָל הַבְּרִיאָה.

47 דשנת תרע"ג (נדפס בהמשך תער"ב ח"א ע' קכז) ודשנת תרע"ו (נדפס בהמשך הנ"ל ח"ב ע' א'קמ). 48 המשך תער"ב ח"א ע' קלד. ועד"ז שם ח"ב ע' א'קמו. 49 יבמות סא, א. 50 ראה גם ד"ה יבחר לנו דיום ב' דראש-השנה תשכ"ג סעיף ו (תו"מ סה"מ תשרי ע' ה). אלא שהביאור שם הוא ד"תחלת מעשיך" קאי על האדם ו"זכרון ליום ראשון" קאי על כללות הבריאה. ובהמשך תער"ב שם, שגם "תחלת מעשיך" קאי על ההמשכה בעולם (המשכת הרצון למלוכה), ו"זכרון ליום ראשון" הוא "דע"י הרצון למלוכה נמשך הרצון לעולמות ושיחי' בבחינת גילוי אור". וראה הערה הבאה. 51 דהעולמות כמו שהם מצד פנימיות הרצון, ענינם הוא לא עולמות אלא זה שעל-ידם נשלמת הכוונה (שלמעלה מרצון לעולמות). וזה שענינם הוא עולמות הוא ע"י שהתהוותם היא מהרצון לברוא עולמות (מצד כי חפץ חסד הוא), וע"י שהרצון לעולמות נמשך מפנימיות הרצון (ראה הערה הקודמת), ההמשכה דאור"ס היא (גם) בהעולמות שענינם הוא עולם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ז) וְהָיָה עַל-פִּי הַמּוֹבָא לְעִיל (סְעִיף ה) מִהַדְרוֹשׁ דְּאֲדַמוּר
 2 מִהַר"שׁ שֶׁהַמְצֵר דְשׁוֹפֵר הוּא עֲנִין שְׁנָה שְׂרָשָׁה בַתְּחִלָּתָהּ,
 3 דְעֲנִין רָשָׁה בַתְּחִלָּתָהּ הוּא זֶה שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין עֲצֻמָן רִשִׁין
 4 עֵינִים בְּרֵאש־הַשְּׁנָה, מוֹכֵן דְעֲנִין הַמְצֵר שְׁעַל-יָדוֹ הוּא
 5 הַמְשַׁכֵּת הַמְרַחֵב, הוּא לֹא
 6 דוּקָא 'עֵינֹת' בְּמוֹכֵן שֶׁל רִיחּוּק
 7 מֵאלוּקוֹת אֲלֵא אֲדוּכָה גַם
 8 כְּשֶׁהַמְצֵר וְתַחוּשֵׁת ה'עֵינֹת' הוּא
 9 מִצַּד הַבֵּיטוּל לֵאלוּקוֹת,
 10 שְׁעֵבֹדוֹתָהּ הִיא בְּשִׁלְמוֹת
 11 וּמְדוּבֵר בְּאֵדָם שֶׁנִּמְצָא בְּדִרְגָה גְבוּוּהָ
 12 בְּעֹבֹדוֹת ה' אֲלֵא שְׁמִצַּד הַבֵּיטוּל
 13 שְׁלוֹ לֵאלוּקוֹת הוּא מְרַגֵּשׁ
 14 שֶׁהוּא נִמְצָא בְּמִצְרָה, גַם עַל-
 15 יָדֵי מִצְרָה זֶה שְׁנוּבַע מִתַּחוּשֵׁת
 16 הַבֵּיטוּל הוּא הַמְשַׁכֵּת הַמְרַחֵב.
 17 וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה הוּא בְּנוֹגַע
 18 הַגִּילוּי דְשׁוֹפֵר גְּדוּל
 19 שְׁמִתְעוֹרֵר וְנִמְשָׁף עַל-יָדֵי
 20 הַמְצֵר דְהַאֲוֹבְדִים וְהַנְּדָחִים,
 21 שֶׁאִף הוּא לֹא אִמּוֹר רַק ב'אוֹבְדִים'
 22 וְרַנְדִּים' בְּמוֹכֵן הַרְחֵנִי אֲלֵא אֲדוּכָה
 23 דְגַם כְּשֶׁעֹבְדוֹתָהּ הִיא בְּשִׁלְמוֹת
 24 וְהוּא לֹא רִחּוּק מֵאלוּקוֹת אֲלֵא קְרוּב
 25 בִּיחֹר אֲלֵא שְׁמִתְבּוֹנֵן שְׁלֵגְבִי
 26 הַרוֹמְמוֹת דְאֹר אֵין-סוּף גַם
 27 הַעֲבֹדָה הָאֲמִיתִית לְחֻטָּא
 28 יִחְשָׁב⁵² וּגַם בְּמִצַּב הַכִּי נַעֲלָה יֵשׁ
 29 חִסְרוֹן, וְלִכֵּן הוּא מְרַגֵּשׁ אֶת
 30 עֲצֻמוֹ לְאוֹבֵד וְנִדְחָה, שְׁעַל-
 31 יָדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר וְנִמְשָׁף הַגִּילוּי
 32 דְשׁוֹפֵר גְּדוּל.
 33 וְיֵשׁ לוֹמֵר שְׁגַם אֵז
 34 (כְּשֶׁהַמְשַׁכֵּת הַגִּילוּי דְשׁוֹפֵר
 35 גְּדוּל הִיא עַל-יָדֵי הַבֵּיטוּל
 36 שְׁלוֹ) שִׁיף לְשׁוֹן יִתְקַע, יִתְקַע
 37 מִעֲצֻמוֹ, שֶׁמִּשְׁמַעוֹ הַמִּשְׁכָּה וְהַתְּגִלוֹת
 38 לֵאלֵא עֲבוּדָה מִצַּד הָאֵדָם, לֵאלֵא
 39 "אַתְעוֹרָא דְלַתְתָּא", כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה
 40 עֲצֻמוֹ עֲנִי וְרָשׁ, כְּתוּצָא מִהַבֵּיטוּל
 41 לֵאלוּקוֹת בְּרַמָּה כּוּז שֶׁאֵינוֹ מְרַגֵּשׁ אֶת

עצמו למציאות כלל דְעֲנִין הָעֲנִי הוּא שְׂאִין לוֹ מִשְׁלַע עֲצֻמוֹ כְּלוּם
 וְהוּא רַק מְקַבֵּל זֶה שְׁנוֹתָנִים לוֹ בְּדֶרֶךְ צְדָקָה, וְכֹאשֶׁר הַעֲבוּדָה
 הִיא מְתוּן בֵּיטוּל מוֹחֵלֵט עַד כִּי כֹךְ, הוּא מְפִיר וּמְרַגֵּשׁ דְזֶה
 שְׁעַל-יָדֵי עֲבוּדָתוֹ נִמְשָׁף הַגִּילוּי הוּא לֹא מִצַּד הָעֵילוּי שְׁלוֹ
 (שְׁכַחְחוּ לְהַמְשִׁיף), אֲלֵא
 מִצַּד חֲסֵד הַקָּב"ה⁵³, יִתְקַע
 מִעֲצֻמוֹ, וְאִף שֶׁלִּמְעַשֶׂה הַהִמְשָׁכָה
 הִיא עַל יָדֵי עֲבוּדָתוֹ, הִרִי מִצַּד הַבֵּיטוּל
 הוּא בְּהַכְרָה וְהוֹרְגָשָׁה שֶׁלִּמְעַשֵׂיו אֵין כֹּל
 חִשְׁבֹּת וְכֹאשֶׁר וְכֹאשֶׁר שֶׁהַמְשַׁכָּה
 הִיא בְּלֵי אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא
 כָּלֵל.
 וְהַוֹסִיף, דְעַל-פִּי מַה שְׁכַתֵּב
 כ"ק מו"ח אֲדַמוּר אֲדַמוּר
 הַרִי"צ, בְּנוּ וּמִמָּלָא מְקוּמוֹ שֶׁל אֲדַמוּר
 הַרִש"ב, (בְּהַמְאָמֵר דְבוּר-
 הַמִּתְחִיל וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא
 יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל⁵⁴)
 שְׁה'שׁוֹפֵר גְּדוּל' שְׁקוּלוֹ יִשְׁמַע
 לַעֲתִיד לְבוֹא יַעֲזֹר אֶת נְקוּדַת
 הַיְהוּדִית הַנְּקוּדָה הַפְּנִימִית הַעֲמוּקָה
 שְׁכַבֵּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלְעוֹלָם
 לֹא נִפְגַּמֵת וְתַמִּיד נִשְׁאֵרֵת דְבוּקָה
 בְּקִדּוּשׁ כּוּרֵן הוּא, מוֹכֵן דְזֶה שְׁכַל
 יִשְׂרָאֵל (גַם וְכוּלָל הַאֲוֹבְדִים
 וְהַנְּדָחִים) אֲכַן יִתְעוֹרְרוּ מְקוּל
 הַשׁוֹפֵר וְכוּלָם, לֵאלֵא יוֹצֵא מִן הַכֹּל,
 יִרְצוּ לְצִאת מִהַגְּלוּת וְלָלַכְת
 לִירוּשָׁלַיִם וְלַהֲשַׁתְּחוּת לַה',
 הוּא שְׁעַל-יָדֵי הַגִּילוּי דְשׁוֹפֵר
 גְּדוּל יִתְעוֹרֵר הַרְצוֹן
 הָאֲמִיתִי⁵⁵ דְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא
 לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן ה' וְלַהֲתַקְרֵב לֵאלוּקוֹת
 (דְבוּר שְׁבָא לִידֵי בִטּוּי גַם בְּהַלְכָה,

1 (ז) וְהָיָה עַל-פִּי הַמּוֹבָא לְעִיל (סְעִיף ה) מִהַדְרוֹשׁ דְּאֲדַמוּר
 2 מִהַר"שׁ שֶׁהַמְצֵר דְשׁוֹפֵר הוּא עֲנִין שְׁנָה שְׂרָשָׁה בַתְּחִלָּתָהּ,
 3 דְעֲנִין רָשָׁה בַתְּחִלָּתָהּ הוּא זֶה שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין עֲצֻמָן רִשִׁין
 4 עֵינִים בְּרֵאש־הַשְּׁנָה, מוֹכֵן דְעֲנִין הַמְצֵר שְׁעַל-יָדוֹ הוּא
 5 הַמְשַׁכֵּת הַמְרַחֵב, הוּא לֹא
 6 דוּקָא 'עֵינֹת' בְּמוֹכֵן שֶׁל רִיחּוּק
 7 מֵאלוּקוֹת אֲלֵא אֲדוּכָה גַם
 8 כְּשֶׁהַמְצֵר וְתַחוּשֵׁת ה'עֵינֹת' הוּא
 9 מִצַּד הַבֵּיטוּל לֵאלוּקוֹת,
 10 שְׁעֵבֹדוֹתָהּ הִיא בְּשִׁלְמוֹת
 11 וּמְדוּבֵר בְּאֵדָם שֶׁנִּמְצָא בְּדִרְגָה גְבוּוּהָ
 12 בְּעֹבֹדוֹת ה' אֲלֵא שְׁמִצַּד הַבֵּיטוּל
 13 שְׁלוֹ לֵאלוּקוֹת הוּא מְרַגֵּשׁ
 14 שֶׁהוּא נִמְצָא בְּמִצְרָה, גַם עַל-
 15 יָדֵי מִצְרָה זֶה שְׁנוּבַע מִתַּחוּשֵׁת
 16 הַבֵּיטוּל הוּא הַמְשַׁכֵּת הַמְרַחֵב.
 17 וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה הוּא בְּנוֹגַע
 18 הַגִּילוּי דְשׁוֹפֵר גְּדוּל
 19 שְׁמִתְעוֹרֵר וְנִמְשָׁף עַל-יָדֵי
 20 הַמְצֵר דְהַאֲוֹבְדִים וְהַנְּדָחִים,
 21 שֶׁאִף הוּא לֹא אִמּוֹר רַק ב'אוֹבְדִים'
 22 וְרַנְדִּים' בְּמוֹכֵן הַרְחֵנִי אֲלֵא אֲדוּכָה
 23 דְגַם כְּשֶׁעֹבְדוֹתָהּ הִיא בְּשִׁלְמוֹת
 24 וְהוּא לֹא רִחּוּק מֵאלוּקוֹת אֲלֵא קְרוּב
 25 בִּיחֹר אֲלֵא שְׁמִתְבּוֹנֵן שְׁלֵגְבִי
 26 הַרוֹמְמוֹת דְאֹר אֵין-סוּף גַם
 27 הַעֲבֹדָה הָאֲמִיתִית לְחֻטָּא
 28 יִחְשָׁב⁵² וּגַם בְּמִצַּב הַכִּי נַעֲלָה יֵשׁ
 29 חִסְרוֹן, וְלִכֵּן הוּא מְרַגֵּשׁ אֶת
 30 עֲצֻמוֹ לְאוֹבֵד וְנִדְחָה, שְׁעַל-
 31 יָדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר וְנִמְשָׁף הַגִּילוּי
 32 דְשׁוֹפֵר גְּדוּל.
 33 וְיֵשׁ לוֹמֵר שְׁגַם אֵז
 34 (כְּשֶׁהַמְשַׁכֵּת הַגִּילוּי דְשׁוֹפֵר
 35 גְּדוּל הִיא עַל-יָדֵי הַבֵּיטוּל
 36 שְׁלוֹ) שִׁיף לְשׁוֹן יִתְקַע, יִתְקַע
 37 מִעֲצֻמוֹ, שֶׁמִּשְׁמַעוֹ הַמִּשְׁכָּה וְהַתְּגִלוֹת
 38 לֵאלֵא עֲבוּדָה מִצַּד הָאֵדָם, לֵאלֵא
 39 "אַתְעוֹרָא דְלַתְתָּא", כִּי כְּשֶׁעוֹשֶׂה
 40 עֲצֻמוֹ עֲנִי וְרָשׁ, כְּתוּצָא מִהַבֵּיטוּל
 41 לֵאלוּקוֹת בְּרַמָּה כּוּז שֶׁאֵינוֹ מְרַגֵּשׁ אֶת

אֲדַמוּר (בְּהַמְאָמֵר דְבוּר-הַמִּתְחִיל וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר
 גְּדוּל⁵⁴) שְׁה'שׁוֹפֵר גְּדוּל' יַעֲזֹר אֶת נְקוּדַת הַיְהוּדִית שְׁכַבֵּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, מוֹכֵן
 דְזֶה שְׁכַל יִשְׂרָאֵל (גַם וְכוּלָל הַאֲוֹבְדִים וְהַנְּדָחִים) יִרְצוּ לְצִאת מִהַגְּלוּת וְלָלַכְת
 לִירוּשָׁלַיִם וְלַהֲשַׁתְּחוּת לַה', הוּא שְׁעַל-יָדֵי הַגִּילוּי דְשׁוֹפֵר גְּדוּל יִתְעוֹרֵר הַרְצוֹן
 הָאֲמִיתִי⁵⁵ דְיִשְׂרָאֵל. דְזֶהוּ הַחִילוּק שְׁבִין הַגְּאוּלָּה דִּיצִיאַת מְצָרִים וְגְאוּלָּה

(52) סה"מ תרנ"ט ע' סד. וראה גם סה"מ תרנ"א ע' עה ואילך. ע' ריב ואילך. (53) וזה שההמשכה היא ע"י עבודה, גם זה הוא חסד הקב"ה שההמשכה לא תהי' נהמא דכסופא. (54) נדפס ב"הקריאה והקדושה" תשרי תש"ג ובסה"מ אידיש ע' 78 ואילך. (55) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

ביאור בדרך אפשר

1 כדברי הרמב"ם בהלכות גירושין: "מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש את
2 אשתו, ולא רצה לגרש, בית דין של ישראל בכל מקום ובכל זמן, מכין אותו
3 עד שיאמר, ורצה אני ויכתוב הגט, והוא גט כשר... ולמה לא בטל גט זה
4 שהרי הוא אנוס... שאין אומרין אנוס, אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר
5 שאינו חייב מן התורה לעשותו... ;
6 אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה,
7 או לעשות עבירה, והוכה עד שעשה
8 דבר שהיב לעשותו, או עד שנתרחק
9 מדבר שאסור לעשותו אין זה אנוס
10 ממנו, אלא הוא אנס עצמו בדעתו
11 הרעה. לפיכך מי שאינו רוצה לגרש,
12 מאחר שהוא רוצה להיות מישראל,
13 רוצה הוא לעשות כל המצוות
14 ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא
15 שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו
16 ואמר, ורצה אני, כבר גירש לרצונו".
17 דָּהוּ החילוק ההבדל שֶׁבִּין
18 הַגְּאוּלָּה דִּיצִיאַת מִצְרִים
19 וְהַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה. שְׂבִיציאַת
20 מִצְרִים, חֲפֻצֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
21 לְצֵאת מִטּוֹמְאַת מִצְרִים
22 וְלְדַבְּקָה בּוֹ יְתַבְּרָךְ⁵⁶ הִיתָה
23 מִצַּד הַגִּילוי דְלִמְעֵלָה⁵⁷,
24 כלשון הכתוב מִשְׁכַּנִּי⁵⁸ אחריו
25 נרצוה, היינו שהקדוש ברוך הוא היה
26 צריך 'למשוך' אותם כביכול, כי לפי
27 מצבם מצד עצמם לא היה להם רצון
28 לצאת ממצרים אלא שהגילוי הגדול
29 מלמעלה עורר בהם את הרצון.
30 וּבְגְאוּלָּה הַעֲתִידָה, הַרְצוֹן
31 לְצֵאת מִהַגְּלוּת וּלְבֹא
32 לִירוּשָׁלַיִם יְהִי הַרְצוֹן
33 דִּישְׂרָאֵל עצמם, וְהַגִּילוי
34 דְלִמְעֵלָה (שׁוֹפֵר גְּדוּל) הוּא
35 רַק סִיבָה שְׂעֵל-יָדוֹ יְתַגְּלָה
36 הַרְצוֹן דִּישְׂרָאֵל. וְהַעֲבֹדָה
37 שְׁלֵהֶם תְּהִיָּה מִצַּד עֲצָמָם —
38 הַמְעֵלָה דְרֵאש־הַשָּׁנָה, עֲבֹדַת
39 הָאָדָם⁵⁹. אֲלֵא שְׁבִהָאוּבָדִים
40 וְהַנְּדָחִים כִּפְשׁוּטִים, (כשונה

ביאור בדרך אפשר

מכלל ישראל שהרצון הזה קיים בהם מצד עצמם והגילוי הוא רק סיבה
להתגלות הרצון), הַמְעֵלָה דְעֲבֹדַת הָאָדָם הִיא לְאַחֲרֵי הַגִּילוי
דְשׁוֹפֵר גְּדוּל שְׂעֵל-יָדוֹ מִתְעוֹרֵר רְצוֹנוֹ הָאֲמִיתִי דְהָאָדָם,
אֲבָל הַמְשַׁכֵּת הַגִּילוי דְשׁוֹפֵר גְּדוּל הוּא מִצַּד מְלִמְעֵלָה לֵאמֹר
כל "אתעוררת דלתתא".
וְעוֹד אוֹפֵן בִּיתְקַע בְּשׁוֹפֵר
גְּדוּל, שְׁגָם הַמְשַׁכֵּת הַגִּילוי
דְשׁוֹפֵר גְּדוּל הִיא עַל-יָדֵי
עֲבֹדָה, כִּנּוּל.
(ח) וְזֶהוּ וְהִיָּה בְיוֹם הַהוּא
יְתַקַּע בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל,
דְּהַהוֹרָאָה מְזָה שְׂבִימִים הַהוּא
יְתַקַּע בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל, יְתַקַּע
מִעֲצָמוֹ, הִיא, שְׂבִסוֹף זְמַן
הַגְּלוּת שְׁנִשְׂאָרוֹ רַק כִּמְהָ
רְגָעִים שְׁקוּדָם לְיוֹם הַהוּא
שִׂיתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל [וְיִתִּירָה
מְזָה שְׁבִנּוּגָע לְכִמְהָ עֲנִינִים,
הַתְּחִיל כִּכְר עֲכָשׁוּ בּוֹמֵן הַגְּלוּת
עֲצָמוֹ הַעֲנִינֵן דִּיתְקַע בְּשׁוֹפֵר
גְּדוּל, כִּמּוּבֵן מִמְאָמְרֵי הַנַּ"ל
דְּכִ"ק מו"ח אֲדָמוֹר⁶⁰,
וּבִפְרָט שְׁמַעַת כְּתִיבַת הַמְאָמְרֵי
עַד עֲכָשׁוּ כִכְר עֲכָרוּ כִמְהָ
וְכִמְהָ שְׁנִים, וְעַל-אַחַת-כִּמְהָ-
וְכִמְהָ בְזִמְנֵי הָאֲחֵרוֹן שְׂרָאוֹ
בְּמוֹחַשׁ שְׂכִמְהָ וְכִמְהָ שְׁהִיו
תְּחִלָּה בְּמַצֵּב שֶׁל אוּבָדִים
וְנִדְחִים רַחֲמָנָא-לִיַּצְלָן
הַתְּעוֹרְרוּ בְתִשׁוּבָה עַל-יָדֵי
הַתְּקִיעָה בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל⁶¹ וכפי
שְׂצוּיִן בְּהַעֲרַת הַמּוֹ"ל כֵּן, מֵאִמֵר זֶה
נֵאמַר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁכַּח, חֲדָשִׁים
סְפוּרִים לְאַחַר הַהֲתַעוֹרוֹת שֶׁהִיָּתָה
בְּעַקְבוֹת מַלְחַמַת שֶׁשֶׁת הַיָּמִים
צְרִיכָה לְהִיֹּת הַעֲבֹדָה
בְּבִטּוּל, שְׁהִיא, כֵּאֲמוֹר, הַהֲפָרָה
וְהַרְגָּשָׁה שְׁפָל הַעֲנִינִים
שְׁנַפְעֵלוֹ עַל-יָדֵי עֲבֹדָתוֹ, הֵן
כִּנּוּגָע לְעֲצָמוֹ וְהֵן כִּנּוּגָע

הַעֲתִידָה. שְׂבִיציאַת מִצְרִים, חֲפֻצֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
לְצֵאת מִטּוֹמְאַת מִצְרִים וְלְדַבְּקָה בּוֹ יְתַבְּרָךְ⁵⁶
הִיתָה מִצַּד הַגִּילוי דְלִמְעֵלָה⁵⁷, מִשְׁכַּנִּי⁵⁸.
וּבְגְאוּלָּה הַעֲתִידָה, הַרְצוֹן לְצֵאת מִהַגְּלוּת וּלְבֹא
לִירוּשָׁלַיִם יְהִי הַרְצוֹן דִּישְׂרָאֵל, וְהַגִּילוי
דְלִמְעֵלָה (שׁוֹפֵר גְּדוּל) הוּא רַק סִיבָה שְׂעֵל-יָדוֹ
יְתַגְּלָה הַרְצוֹן דִּישְׂרָאֵל. וְהַעֲבֹדָה שְׁלֵהֶם תְּהִיָּה
מִצַּד עֲצָמָם - הַמְעֵלָה דְרֵאש־הַשָּׁנָה, עֲבֹדַת
הָאָדָם⁵⁹. אֲלֵא שְׁבִהָאוּבָדִים וְהַנְּדָחִים כִּפְשׁוּטִים,
הַמְעֵלָה דְעֲבֹדַת הָאָדָם הִיא לְאַחֲרֵי הַגִּילוי
דְשׁוֹפֵר גְּדוּל שְׂעֵל-יָדוֹ מִתְעוֹרֵר רְצוֹנוֹ הָאֲמִיתִי
דְהָאָדָם, אֲבָל הַמְשַׁכֵּת הַגִּילוי דְשׁוֹפֵר גְּדוּל הוּא
מִצַּד מְלִמְעֵלָה. וְעוֹד אוֹפֵן בִּיתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל,
שְׁגָם הַמְשַׁכֵּת הַגִּילוי דְשׁוֹפֵר גְּדוּל הִיא עַל-יָדֵי
עֲבֹדָה, כִּנּוּל.
(ח) וְזֶהוּ וְהִיָּה בְיוֹם הַהוּא יְתַקַּע בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל,
דְּהַהוֹרָאָה מְזָה שְׂבִימִים הַהוּא יְתַקַּע
בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל, יְתַקַּע מִעֲצָמוֹ, הִיא, שְׂבִסוֹף זְמַן
הַגְּלוּת שְׁנִשְׂאָרוֹ רַק כִּמְהָ רְגָעִים שְׁקוּדָם לְיוֹם
הַהוּא שִׂיתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל [וְיִתִּירָה מְזָה
שְׁבִנּוּגָע לְכִמְהָ עֲנִינִים, הַתְּחִיל כִּכְר עֲכָשׁוּ
בּוֹמֵן הַגְּלוּת עֲצָמוֹ הַעֲנִינֵן דִּיתְקַע בְּשׁוֹפֵר
גְּדוּל, כִּמּוּבֵן מִמְאָמְרֵי הַנַּ"ל דְּכִ"ק
מו"ח אֲדָמוֹר⁶⁰, וּבִפְרָט שְׁמַעַת כְּתִיבַת הַמְאָמְרֵי
עַד עֲכָשׁוּ כִכְר עֲכָרוּ כִמְהָ וְכִמְהָ שְׁנִים, וְעַל-
אַחַת-כִּמְהָ וְכִמְהָ בְזִמְנֵי הָאֲחֵרוֹן שְׂרָאוֹ בְּמוֹחַשׁ
שְׂכִמְהָ וְכִמְהָ שְׁהִיו תְּחִלָּה בְּמַצֵּב שֶׁל אוּבָדִים
וְנִדְחִים רַחֲמָנָא-לִיַּצְלָן הַתְּעוֹרְרוּ בְתִשׁוּבָה עַל-
יָדֵי הַתְּקִיעָה בְּשׁוֹפֵר גְּדוּל⁶¹] צְרִיכָה לְהִיֹּת
הַעֲבֹדָה בְּבִטּוּל, הַהֲפָרָה וְהַרְגָּשָׁה שְׁפָל הַעֲנִינִים
שְׁנַפְעֵלוֹ עַל-יָדֵי עֲבֹדָתוֹ, הֵן כִּנּוּגָע לְעֲצָמוֹ וְהֵן

(56) לשון אדמו"ר הזקן בתניא פל"א (מ, ב). (57) ולכן יציאתם ממצרים היתה באופן דכי ברח העם (תניא שם. לקו"ת ויקרא ג, א). (58) שה"ש א, ד. וראה אוה"ת שה"ש עה"פ (ע' נט. עה). ובכ"מ. (59) ועפ"ז מתורץ הדיוק שבהערה 36. (60) ראה בארוכה שיחת ש"פ בראשית (ב) שנה זו (תשכ"ח). (61) להעיר, שמאמר זה נאמר לאחרי ההתעוררות שלאחרי מלחמת ששת הימים (המו"ל).

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לְזוֹלְתוֹ, הַיּוֹם לֹא מִצַּד הַמַּעֲלוֹת שְׁלוֹ אֲלָא מִצַּד הַנְּתִינִית
 2 כַּח' מִלְמַעְלָה וְגַם מִה שְׁהוּא פּוֹעֵל וְעוֹשֶׂה מִצַּד עֲצֻמוֹ הוּא כְּאִילוֹ אִין זוּ
 3 "אֲתַעְרוּתָא דְלִתְתָא". וְלִהְיֵיר, שְׁהַרְגֵּשׁ זֶה שֶׁהַכֵּל הוּא לֹא מְכוּוֹן אֲלָא
 4 תּוֹצֵאָה מִהַנְּתִינִית-כּוּחַ מִלְמַעְלָה אֵינּוּ פּוֹעֵל חֲלִישוֹת בְּעִבּוּדָתוֹ,
 5 וְאֲדַרְבָּהּ, עַל-יְדֵי הַרְגֵּשׁ זֶה,
 6 עִבּוּדָתוֹ הִיא בְּיָתֵר שְׂאֵת. וְטַעַם
 7 הַדְּבָר הוּא: דְּכִשְׁהָעִבּוּדָה שְׁלוֹ
 8 קְשׁוּרָה עִם מְצִיאוֹתוֹ, שְׁהִיא
 9 מְצִיאוֹת מוּגֵדֶרֶת וּמוּגַבֶּלֶת הָעִבּוּדָה
 10 הִיא בְּמִדְיָה וְהַגְּבֻלָה. וְגַם
 11 כְּשֶׁהָעִבּוּדָה שְׁלוֹ הִיא בְּאוֹפֵן
 12 דְּכָכָל מְאֹדָּךְ, עַד כְּדֵי מְסִירוֹת נֶפֶשׁ
 13 הָרִי הִיא מְאֹדָּךְ, מְאֹד
 14 שְׁלֶךְ⁶², "מֵאֹד" וּבְלִי גְבוּל יַחֲסִית
 15 לְמְצִיאוֹת שְׁלוֹ, וְעַדִּין מְצִיאוֹתוֹ נִרְגַּשׁת
 16 וְעַל-יְדֵי הַבִּיטוּל הַמְעוּרָר אֵת
 17 הַהֲכֵרָה וְאֵת הַהַרְגֵּשׁ שְׁהָעִנְיָנִים
 18 שְׁנַעֲשִׂים עַל-יְדֵי עִבּוּדָתוֹ הֵם
 19 לֹא מִצַּד הַכּוּחוֹת שְׁיֵשׁ לוֹ אֲלָא
 20 מִצַּד הָאֱלֻקוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה
 21 הוּא יוֹצֵא מִהַמְצִיאוֹת
 22 וְהַגְּבֻלוֹת שְׁלוֹ, וְהָעִבּוּדָה
 23 שְׁלוֹ הִיא לְמַעַל מִמִּדְיָה
 24 וְהַגְּבֻלָה⁶³ וְלֹכֵן לֹא זוּ בְּלִבְד
 25 שֶׁהַבִּיטוּל אֵינּוּ מַחֲלִישׁ אֵת הָעִבּוּדָה,
 26 אֲלָא הוּא מֵהוּוּה סִיבָה לְהוֹסִפָה
 27 בְּעִבּוּדָה בְּיָתֵר שְׂאֵת.
 28 וְהִנֵּה מְבוֹאֵר בְּהַמְאָמֵר
 29 דְּבוּר-הַמִּתְחִיל וְהִנֵּה בְּיוֹם
 30 הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל⁶⁴
 31 בִּלְקוּטֵי תוֹרָה בְּעַנְיָן שׁוֹפֵר
 32 דְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה, דְּהַגֵּם שְׁעִיקָר
 24

בְּנוֹגַע לְזוֹלְתוֹ, הִיא לֹא מִצַּד הַמַּעֲלוֹת שְׁלוֹ אֲלָא
 2 מִצַּד הַנְּתִינִית כַּח' מִלְמַעְלָה. וְלִהְיֵיר, שְׁהַרְגֵּשׁ
 3 זֶה אֵינּוּ פּוֹעֵל חֲלִישוֹת בְּעִבּוּדָתוֹ, וְאֲדַרְבָּהּ,
 4 עַל-יְדֵי הַרְגֵּשׁ זֶה, עִבּוּדָתוֹ הִיא בְּיָתֵר שְׂאֵת.
 5 דְּכִשְׁהָעִבּוּדָה שְׁלוֹ קְשׁוּרָה עִם מְצִיאוֹתוֹ,
 6 הָעִבּוּדָה הִיא בְּמִדְיָה וְהַגְּבֻלָה. וְגַם כְּשֶׁהָעִבּוּדָה
 7 שְׁלוֹ הִיא בְּאוֹפֵן דְּכָכָל מְאֹדָּךְ, הָרִי הִיא מְאֹדָּךְ,
 8 מְאֹד שְׁלֶךְ⁶², וְעַל-יְדֵי הַהַרְגֵּשׁ שְׁהָעִנְיָנִים
 9 שְׁנַעֲשִׂים עַל-יְדֵי עִבּוּדָתוֹ הֵם לֹא מִצַּד הַכּוּחוֹת
 10 שְׁיֵשׁ לוֹ אֲלָא מִצַּד הָאֱלֻקוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא
 11 יוֹצֵא מִהַמְצִיאוֹת וְהַגְּבֻלוֹת שְׁלוֹ, וְהָעִבּוּדָה שְׁלוֹ
 12 הִיא לְמַעַל מִמִּדְיָה וְהַגְּבֻלָה⁶³.

וְהִנֵּה מְבוֹאֵר בְּהַמְאָמֵר דְּבוּר-הַמִּתְחִיל וְהִנֵּה
 13 בְּיוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל⁶⁴
 14 בְּעַנְיָן שׁוֹפֵר דְּרֵאשׁ-הַשָּׁנָה, דְּהַגֵּם שְׁעִיקָר
 15 הַמְשֻׁכָה הִיא עַל-יְדֵי הַצְּעָקָה דְּפְנִימִיּוֹת הַלֵּב,
 16 מְפַל-מְקוֹם צְרִיכָה לְהִיּוֹת הַתְּקִיעָה בְּשׁוֹפֵר גְּשָׁמִי
 17 דְּוָקָא, כִּי עֲשִׂיָה הִיא לְעֵילָא, וְגַם בְּכַדֵּי שְׁהַגִּילוּי דְּפְנִימִיּוֹת רְצוֹן הָעֲלִיּוֹן
 18 [בְּחִינַת שׁוֹפֵר דְּלְמַעְלָה⁶⁵] יוֹמְשׁוּף לְמַטָּה בְּגִשְׁמִיּוֹת. וּמִנְּה מוּבָן, דְּכַמּוֹ כֵּן הוּא
 19 בְּנוֹגַע לְהַתְּקִיעָה דְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל בְּיוֹם הַהוּא, שְׁאִין מְסַפִּיק הָעִנְיָנִים שְׁהִיוּ עַד
 20 עַכְשָׁו, וְהַתְּקִיעָה בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּאוֹפֵן שְׁפָל יִשְׂרָאֵל, גַּם וְכוּלָּל
 21 הָאוּבָדִים וְהַנְּדָחִים, יְבֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לַה' בְּהַר הַקּוֹדֵשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, בִּירוּשָׁלַיִם
 22 כְּפִשׁוּטָה, עַל-יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ שְׁיִלְיַכְנוּ קוּמְמִיּוֹת לְאַרְצָנוּ, בְּעַגְלָא דִּידֵן בְּקָרוּב
 23 מְמַשׁ.
 24

(62 ראה ת"א מקץ לט, ד. ספהמ"צ להצ"צ כג, ב. ובכ"מ. 63) ראה עד"ז תו"מ סה"מ אדר ע' ק. 64) לקו"ת ר"ה נט, ד. (65 ראה לעיל ס"א.